

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

۲۰۲۶/۰۱/۰۸

پوهندوی آصف بهاند

ټول عمر له کتاب، مطالعي او فرهنگ سره د استاد حبیب الله رفیع ژوند او فرهنگي هڅو ته یو ځغلندنظر دریمه برخه

د ۲۰۲۵ ام کال د سپتمبر پر لسمه په تاند وېبپاڼه کې د استاد رفیع د اثارو یو بشپړ **لست** خپور شو چې زه یې کتمت رانقلوم:

«استاد حبیب الله رفیع په ۱۳۲۴ لمریز کال د وردگ ولایت په سیدآباد والسوالی کې زېږېدلی دی. زده کړې یې په دیني مدرسو کې کړي. له شعر او ادب سره یې له ماشومتوبه ډېره مینه درلوده. نن د سپتمبر ۱۰ مه د استاد حبیب الله رفیع ۸۰ کلیزه ده. کلیزه دې یې نېکمرغه وي. استاد لسگونه کتابونه لیکلي. په لاندې لیکنه کې لیکوال بناغلي ځلاند د استاد رفیع د اثارو لیست ترتیب کړی چې استاد ته د روغې ستې او اوږد عمر په هیله یې خپروو.

د پاڼو شمېره: له 1 تر 5

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلپکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په خیر و لولئ

د استاد حبيب الله رفيع چاپ شوي آثار

م. فيصل خاند

د استاد رفيع ټول آثار چاپ شوي دي، خو يوازې د (پښتو تاريخ كتاب) چې د پاڼو شمېر يې ۷۰۰ ته رسېږي لا نه دی چاپ شوی او نېردي وخت کې به چاپ شي. دلته يې د ټولو آثارو نومونه خپروم هيله ده تر لاسه يې کړي او ويې لولئ.

لومړۍ: شعري ټولگي:

- ۱- سکروټي، د ۱۳۴۵ کال چاپ
- ۲- برېښ، افغان ملت ۱۳۴۶ کال
- ۳- د جمهوريت ورمي، پښتو ټولنه، ۱۳۵۶
- ۵- اي هېواده! اي هېواد! پښتو ټولنه، ۱۳۵۶ کال
- ۶- ځوب، امان کتاب خپرولو مؤسسه، پېښور، ۱۳۵۸ کال
- ۷- اورونه او وپرونه، امان کتاب خپرولو مؤسسه، ۱۳۶۳ کال
- ۸- زلی او گولی، امان کتاب، ۱۳۶۳ کال
- ۹- ولونه ولونه، امان کتاب، ۱۳۷۶ کال
- ۱۰- د ستوريو کرونده، امان کتاب، ۱۳۷۶

دويم: فلکلوري څېړني:

- ۱۱- د خلکو سندري (پر اولسي ادب څېړنه)، د تاريخ او ادب ټولنه، افغانستان اکاډمي، ۱۳۴۹ کال
- ۱۲- د هوتکو نارې، پښتون کتابفروشي، ۱۳۴۹ کال
- ۱۳- پښتني ودونه، د افغانستان د مرستو مرکز، ۱۳۸۱ کال

درېم، ادبي څېړني:

- ۱۴- د پښتو پخوانۍ تذکري، د تاريخ او ادب ټولنه، ۱۳۵۰ کال
- ۱۵- ادبي ستوري، لومړی ټوک، پښتو ټولنه، ۱۳۵۳ کال
- ۱۶- د سره غره گلونه، د امان کتاب، ۱۳۵۷ کال
- ۱۷- ادبي ستوري، دوهم ټوک، د اطلاعاتو او کلتور وزارت، ۱۳۵۹ کال
- ۱۸- زرینې څانگې، د افغانستان د علومو اکاډمي، ۱۳۶۰ کال
- ۱۹- د استاد ياد (د علامه حبيبي ژوند ليک) پېښور پوهنتون، ۱۳۶۴ کال
- ۲۰- د محمدي صاحبزاده پر دېوان يو ځغلند نظر، امان کتاب، ۱۳۶۵ کال
- ۲۱- روښنايي ليکنې، ارزاني خویشکي ادبي ټولنه، ۱۳۶۵ کال
- ۲۲- آواره شيدا - امان کتاب، ۱۳۸۶ مال
- ۲۳- رحمانی خم - د ختيځ د ليکوالو او ژورنالستانو ټولنه، ۱۳۸۷ کال
- ۲۴- ادبي څېړني، اميري خپرنډويه ټولنه، ۱۳۹۲ کال
- ۲۵- ادبي گروپري مومند خپرنډويه ټولنه، ۱۳۹۴ کال
- ۲۶- هغوی چې بيا نه راځي، د کوتي پښتو اکيډمي، ۱۳۹۴ کال
- ۲۷- زندان خورلي ادیبان، د افغانستان قلم ټولنه، ۱۳۸۳ کال

څلورم، کتابپژندنه:

- ۲۸- د تاريخ ټولني کتابونه، د تاريخ او ادب ټولنه، ۱۳۵۱ کال
- ۲۹- پښتو پانگه، لومړی ټوک، پښتو ټولنه، ۱۳۵۴ کال
- ۳۰- پښتو پانگه، دويم ټوک، پښتو ټولنه، ۱۳۵۶ کال
- ۳۱- پښتو کتابنښود، د بيهقي کتاب خپرولو مؤسسه، ۱۳۵۶ کال
- ۳۲- د ورمو نخبې، د افغانستان کلتوري ټولنه ۱۳۷۱ کال
- ۳۳- ولي (هغه لغت چې ۳۳ معناوي لري)، په پوهنه مجله کې پر له پسي خپور شوی، ۱۳۴۳ کال

د پاڼو شمېره: له ۲ تر ۵

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته راښوولې. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلېکنې د لیکنيزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په څیر و لولئ

- ۳۴ - ژبیلانه، د افغانستان د علومو اکاډمي، ۱۳۶۰ کال
 ۳۵ - زنجیری، د افغانستان علومو اکاډمي، ۱۳۶۱ کال.
 ۳۶ - په پښتو کې معدوله واو، د افغانستان د علومو اکاډمي، ۱۳۸۴ کال.
 ۳۷ - ژبسانته، مومند خپرندویه ټولنه، ۱۳۹۴ کال

شپږم: تاریخي سپړنې:

- ۳۸ - پښتو خپرونې (د پښتو ژورنالېزم تاریخ) د پښتو د پراختیا او پرمختیا ریاست، ۱۳۵۶؛ دویم چاپ: مومند خپرندویه ټولنه: د سرحدونو او قبايلو وزارت، ۱۳۹۴ کال
 ۳۹ - په افغانستان کې د ژورنالېزم تاریخچه (له کاظم آهنگ سره گډ اثر) تاریخ ټولنه، ۱۳۵۶؛ دویم چاپ: مومند خپرندویه ټولنه، ۱۳۹۴ کال
 ۴۰ - په افغانستان کې د سید جمال الدین افغان خدمتونه، پېښور پوهنتون ۱۳۶۲ کال
 ۴۱ - افغان او د روسي دوستی داستان (د زکي الله خان نامه)، د افغانستان د آزادو لیکوالو ټولنه، ۱۳۶۸ کال
 ۴۲ - د تمدن سوغات، (په افغانستان کې د عصري اختراعاتو دودپېدل) داریک کتابتون، ۱۳۷۸ کال.
 ۴۳ - ارمغان تمدن (د همدې کتاب دري ژباړه) داریک کتابتون، ۱۳۷۸ کال.
 ۴۴ - د افغانستان لنډکی تاریخ، داریک کتابتون، ۱۳۷۸ کال.
 ۴۵ - تاریخ فشرده افغانستان، داریک کتابتون، ۱۳۷۸ کال.
 ۴۶ - سید جمال الدین افغان و افغانستان، د اطلاعاتو او فرهنگ وزارت، ۱۳۸۳ کال
 ۴۷ - هینداره (د عصري صنایعتو بهیر) د وردگو ولایت خپرونه، ۱۳۸۸ کال.
 ۴۸ - نندارتون (د افغانستان د تاریخي تحولاتو ځینې برخې) رفیع کلتوري اودمدني ټولنه، ۱۳۹۰ کال.
 ۴۹ - د افغانستان بانگ نوټونه، ځواکمن، ۱۳۹۰ کال.
 ۵۰ - بانکو ته‌ای افغانستان، توانا، ۱۳۹۰ کال.
 ۵۱ - د افغانستان کابینه، ځواکمن، ۱۳۹۰ کال.
 ۵۲ - کابینه های افغانستان، توانا، ۱۳۹۰ کال.
 ۵۳ - لویه جرگه، امان کتاب ۱۳۸۱ کال.
 ۵۴ - په افغانستان کې د عصري ښوونې او روزنې پیل پرمختیا، د افغانستان د مطالعاتو مرکز، ۱۳۷۷ کال.
 ۵۵ - په افغانستان کې د ښځینه زده کړو تاریخي بهیر، د افغانستان د مطالعاتو مرکز، ۱۳۷۵ کال.
 ۵۶ - د زمانې پلونه، میهن خپرندویه ټولنه، ۱۳۹۱ کال.
 ۵۷ - هوتکي غورځنګ، د افغانستان د علومو اکاډمي، ۱۳۹۵ کال.

اووم: تحلیلي لیکنې

- ۵۸ - ناسیونالیزم او ملي مسایل، اسد گوند، ۱۳۵۸ کال.
 ۵۹ - شاه شجاع او بیرک د تاریخ په تله کې، امان کتاب، ۱۳۶۴ کال.
 ۶۰ - د روسي ښکېلاک رنګونه او نیرنګونه، امان کتاب، ۱۳۶۵ کال.
 ۶۱ - وحشیانه تبری او شرمېدلي ماتې، امان کتاب، ۱۳۶۵ کال.
 ۶۲ - ملي زاویه، امان کتاب، ۱۳۷۶، دویم چاپ: رفیع ادبي ټولنه، ۱۳۸۹ کال
 ۶۳ - کتابونه دریاونه (لومړی ټوک) د ساپي د پښتو څېړنو مرکز، ۱۳۷۷ کال.
 ۶۴ - کتابونه دریاونه (دویم ټوک) امان کتاب، ۱۳۷۸ کال.
 ۶۵ - د بتانو هنگامه، امان کتاب، ۱۳۷۸ کال
 ۶۶ - دوي طرحي، امان کتاب، ۱۳۷۹ کال.
 ۶۷ - ملي شوری، امان کتاب، ۱۳۹۴ کال.
 ۶۸ - ملي کرښه، امان کتاب، ۱۳۹۴ کال.
 ۶۹ - ملي مخه، ملي موخه، اکسوس کتابپلورنځی، ۱۳۹۴ کال.
 ۷۰ - ملي نړی لید، د افغانستان ملي تحریک، ۱۳۹۴ کال.
 ۷۱ - او سپېدې وچاودې، ۱۳۹۴ کال.
 ۷۲ - د لاری ډالی، ۱۳۹۴ کال.
 ۷۳ - شپارسم روس (لنډې کیسې) امیري خپرندویه ټولنه، ۱۳۹۲ کال.
 ۷۴ - د پښتونخوا د شعر هاروبهار - ډار مستتر (سریزه، ژباړې) پښتو ټولنه، ۱۳۵۶ کال.
 ۷۵ - د پیر محمد کاکړ دیوان (سریزه) دانش خپرندویه ټولنه.

- ۷۶ - معرفة الافغاني، د پير محمد كاكړ (سريزه او سمون) ننگرهار مجله، ۱۳۵۶ كال.
- ۷۷ - د احمد شاه بابا ديوان (سريزه) دانش خپرنډويه ټولنه.
- ۷۸ - د عليخان دېوان، پښتو ادبي مركز، سرای نو رنك، ۱۳۸۶ كال.
- ۷۹ - د رحمان بابا دېوان (سريزه، پښتو ټولنه)، ۱۳۵۶ كال.
- ۸۰ - ورك زوی څنگه پيدا شو؟، د اخوند احمد (سريزه او سمون) امان كتاب، ۱۳۶۴.
- ۸۱ - د استقلال څلورمه جبهه، د عبدالخالق اخلاص (سريزه، سمون نښلوني) امان كتاب، ۱۳۶۵، بل چاپ ۱۳۸۱، دريم چاپ د استقلال امانيه په نامه - د اطلاعاتو او كلتور وزارت، ۱۳۸۹ كال.
- ۸۲ - فالنامه (خوشحال خان خټک) پښتو اكيډمي، پېښور، خوشحال ريسرچ سيل، ۱۳۶۵، بل چاپ: امان كتاب، ۱۳۷۹ كال.
- ۸۳ - وصيتنامه (خوشحال خان خټک) امان كتاب، ۱۳۷۸ كال.
- ۸۴ - نسينامه (خوشحال خان خټک) سريزه او سمون، امان كتاب، ۱۳۷۹ كال.
- ۸۵ - خټكنامه (خوشحال خان خټک) سريزه او سمون امان كتاب ۱۳۷۹ كال.
- ۸۶ - هندو كوهنامه (خوشحال خان خټک) سريزه او سمون، امان كتاب، ۱۳۷۹ كال.
- ۸۷ - اخلاقنامه (خوشحال خان او صدرخان) سريزه او سمون، امان كتاب، ۱۳۷۹ كال.
- ۸۸ - ساعتنامه (خوشحال خان خټک) سريزه او سمون، امان كتاب، ۱۳۷۹ كال.
- ۸۹ - محمودنامه (ريدي خان مومند) سريزه او سمون، امان كتاب، ۱۳۷۷ كال.
- ۹۰ - هوتكنامه (عبد الغفار هوتک) سريزه او سمون، امان كتاب، ۱۳۷۹ كال.
- ۹۱ - مهجرتنامه (عبد الرحيم هوتک) سريزه، سمون او ژباړه، امان كتاب، ۱۳۷۷ كال.
- ۹۲ - حاكميت قانون در افغانستان (اعلیحضرت امان الله خان) سريزه او نښلوني، امان كتاب، ۱۳۷۹، بل چاپ د تفتيش كندهار په نامه، د اطلاعاتو او فرهنگ وزارت، ۱۳۸۹ كال.
- ۹۳ - د واصل روښاني الفنامي، سريزه او سمون، د اطلاعاتو او كلتور وزارت، ۱۳۸۸.
- ۹۴ - دبیر دانش (شاد محمدخان) سريزه، سمون او نښلوني، پښتو اكيډمي، پېښور، ۱۳۷۲ كال.
- ۹۵ - خواجه عبد الله انصاري او د ده مناجاتونه، (سريزه او ژباړه) د پښتو د پياوړتيا او پرمختيا رياست، ۱۳۵۵؛ بل چاپ د لويه خدايه په نامه، يونيورسيتي بک ايجنسي، ۱۹۹۲ كال.
- ۹۶ - سپېڅلی قرآن (د قرآن روانه پښتو ژباړه) د هينات غړی، مکتب حبيبيه، ۱۳۸۸
- ۹۷ - د حج كتاب (روان فرهادي) ژباړه او زياتونه، ۱۳۵۹ كال
- ۹۸ - كال د روښان ياد د مقالو ټولگه، پښتو ټولنه، ۱۳۵۵ كال.
- ۹۹ - پير محمد كاكړ (ژوند او شاعري) له پسرلي صاحب سره، ۱۳۹۴ كال.
- يوولسم: د ماشومانو لپاره:
- ۱۰۰ - ليكونه سر ليكونه، امان كتاب، ۱۳۸۶ بيا گڼ نور چاپونه د نړيوالو مؤسسو له خوا،
- ۱۰۱ - نامه ها سر نامه ها، امان كتاب، ۱۳۵۳، سوېډن كمپنه او نوري نشراتي مؤسسي.
- ۱۰۲ - مشال، امان كتاب، سوېډن كمپنه، لومړی چاپ ۱۳۷۳، (بيا گڼ چاپونه).
- ۱۰۳ - مشعل، امان كتاب او نور، ۱۳۷۳ كال.
- ۱۰۴ - تمه (ډرامه) له عربي په پښتو ژباړه، امان كتاب ۱۳۷۳ كال.
- ۱۰۵ - طمع (ډرامه) له عربي په دري ژباړه، امان كتاب، ۱۳۷۳ كال.
- ۱۰۶ - وو نه وو (منظومي كيسې) امان كتاب، سوېډن كمپنه، ۱۳۷۳ كال.
- ۱۰۷ - هره نېشه، د زهرو لېشه، (نظم او نثر) او، آر، اي، ۱۳۷۳ كال
- ۱۰۸ - نښاني او تراني، امان كتاب، ۱۳۷۳.
- ۱۰۹ - رنځوره نجلۍ (له انگرېزي ژباړې سره) ده ميرسي افغانستان، ۱۳۸۶ كال
- ۱۱۰ - مصنوعي ژباړه (له انگرېزي ژباړې سره) ده ميرسي افغانستان، ۱۳۸۶ كال
- ۱۱۱ - داسې د ورېښمو چينجی چې په شمېرو پوهېږي، د ساپي د موقو فاتو اداره، ۱۳۸۶ كال.

يوولسم: متفرق

- ۱۱۲ - (او بالاخص ننداره كوله) په انگرېزي ژبه، امان كتاب، ۱۹۸۹ كال.
- ۱۱۳ - خير البيان (سريزه) د پښتو ادبي مركزه، سرای نورنگ، ۱۹۸۶ كال.
- ۱۱۴ - شهيد محمود، د جهادي څېړنو مركز ۱۹۹۰ كال.
- ۱۱۵ - ډاكټر لودين، د صحي او اجتماعي مرستو اداره، ۱۹۹۰ كال.

د پاڼو شمېره: له 4 تر 5

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته راښوولې. په دغه پته له مور سره اړيکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de

يادونه: دلېکنې د ليکنيزې بني پازوالي د ليکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله ليکنه له راليولو مخکې په څير و لولئ

۱۱۶- کابل د آزادی پر لور، ۱۳۶۸ کال.
۱۱۷- د افغانستان د خلکو د جهاد اولسي ادبيات، د مصر په عربي جمهوریت کې د افغانستان د جلالتماب سفیرف،
فاضل په زیار، قاهره، ۱۳۹۴ کال.»

یوځل په میدیا کې د استاد رفیع د مړینې خبر خپور شو، خو ژر بېرته ناسم وخت او وویل شول چې: استاد رفیع ژوندی دی، د خدای شکر مو ادا کړ. په هماغه وخت کې یې افغان ادبي بهیر د ۲۰۲۳ ام کال د اپریل په وروستی اونی کې په کابل کې کلیمه ولمانځله او خپله خبرتیا یې داسې خپره کړه:

«خدای مو راوله یارانو!

افغان ادبي بهیر پتېلې چې سبا د پښتو ژبې د بې جوړې لیکوال او څېړونکي استاد حبیب الله رفیع ۸۰ یمه کالیزه ونمانځي. په یاده ناسته کې به د علومو اکاډمۍ غړي، د پوهنتون استادان او یو شمېر نور کره کتونکي د استاد رفیع پر ژوند، نښیرونو او ادبي هڅو ویناوي وکړي.

له تاسو هم هیله کېږي چې راشئ او په خپل گډون سره مو غونډه لا رنگینه کړئ.

اړیکې شمېرې:

۰۷۷۳۰۶۲۸۳۲

۰۷۷۲۴۵۷۹۵۵

۰۷۷۵۱۲۶۶۲۴

یادونه: گډون ازاد دی.»

افغان ادبي بهیر

د استاد حبیب الله رفیع
۸۰ مې کلیمې نمانځغونډه
او اختریزه مشاعره

نېټه:
جمعه، د غويي ۸مه، ماسپینین ۲:۰۰ بجې

پته: دارالامان واټ، د حبیبیې لېسې شمالي اړخ کوڅه، د اوومې ناحیې څنگ ته فرعي کوڅه، څلورم کور

نور بیا

د لیکوال نورې لیکنې په لاندې لینک کې لوستلای شئ:

<http://afghan-german.com/tahLiLha/EditAutor.aspx?95>

د پاڼو شمېره: له 5 تر 5

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلېکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په څېر و لولئ